

boerin: Ellen Fokker • **leeftijd:** 57 • **partner:** Herman Fokker (63) •
kinderen: Wilma (35), Sjon (33), Corine (31), Harm (29) en Rick (27) • **bedrijf:**
De Meern: 120 melkkoeien; Dretzen (Dld.): 800 melkkoeien; Leissnitz (Dld.):
550 melkkoeien, vleeskuikens en akkerbouw • **woonplaats:** De Meern

‘Duitsland is mijn tweede thuis’

Stilzitten kent ze niet. Hoewel, misschien in de auto. Want de ondernemende melkveehouder Ellen Fokker rijdt om de week een slordige 1500 kilometer naar de twee locaties van melkveebedrijf Fokker in Oost-Duitsland. Daar is de energieke Ellen verantwoordelijk voor de complete boekhouding van de bedrijven, samen goed voor ruim 1300 melkkoeien.

Druk? ‘Ja, maar hier krijg ik juist zoveel energie van.’

TEKST JORIEKE VAN CAPPELEN

Op het melkveebedrijf in De Meern, aan de rand van het puur Hollandse Groene Hart, staat een luxe Mercedes met Duits nummerbord op de oprit. 'Ik dacht vroeger altijd: als ie maar rijdt', zegt Ellen Fokker (57). 'Maar tegenwoordig weet ik hoe prettig het is om in een comfortabele en veilige auto te rijden als je zo lang onderweg bent.'

Dat 'onderweg' is een reis van een uurtje of vijf naar het melkveebedrijf met 800 melkkoeien van zoon Sjon en zijn gezin in het Duitse Dretzen, ongeveer 90 kilometer voor Berlijn. Meestal volgt daarna gelijk de reis van 180 kilometer verder naar het plaatsje Leissnitz vlak bij de Poolse grens, waar de jongste zoon Rick met vrouw en kinderen een vleeskuikenbedrijf, akkerbouwbedrijf en melkveebedrijf met 550 koeien runt.

Semigreren naar Duitsland

Wie is er zo gek om praktisch om de week zo'n eind te reizen? Echt gek kun je Ellen, klein van stuk, met rood haar en felblauwe ogen die je recht en open aankijken, niet noemen. Eerder ongelooflijk gedreven. 'We zijn als familie een echt voorbeeld van semigratie, zoals je dat met een mooi woord noemt', begint Ellen haar verhaal. Semigreren is een soort 'half emigreren'. Samen met man Herman melkt Ellen 120 koeien in De Meern. En met vijf kinderen (Wilma, Sjon, Corine, Harm en Rick) was het vooral een kwestie van tijd voordat de eerste aangaf ook boer te willen worden. Ellen: 'Onze oudste zoon Sjon wist op zijn zestiende al zeker dat hij boer wilde worden.'

Het bedrijf in De Meern had weinig uitbreidingsmogelijkheden. Vanwege het hoge kostenplaatje kwam een bedrijf overnemen elders in het land ook niet in aanmerking. 'Maar emigreren met kinderen in de tienerleeftijd zagen we ook niet zitten.' Wel kwam Sjon in die tijd heel enthousiast terug van een stage in Duitsland, waarop de familie Fokker besloot zich dáár te oriënteren op een bedrijf. De grondprijs lag er lager, het melkquotum kostte minder, en, heel belangrijk, de afstand van en naar De Meern was goed te bereizen. Een geschikt bedrijf werd in 2000 gevonden in het Duitse Dretzen. Een al lopend bedrijf met destijds nog 200 koeien en volop ontwikkelingsmogelijkheden. 'Het was de bedoeling om in een tijdsbestek van enkele maanden Sjon te helpen om op te starten op het Duitse bedrijf', vertelt Ellen. 'Maar we kwamen er al snel achter dat je een heleboel obstakels tegenkomt voordat je een onbekend bedrijf goed aan het draaien hebt. Je hebt te maken met een andere veestapel, andere regelgeving, andere medewerkers en een nieuwe omgeving. Toen hebben we de knoop doorgehakt dat Herman voorlopig van maandag tot en met vrijdag in Dretzen zou zijn en ik thuis het bedrijf in De Meern zou runnen.'

Tropenjaren

Het waren best tropenjaren, blikt Ellen terug op die tijd. 'Inmiddels hebben we melkrobots, wat alles een stuk gemakkelijker maakt, maar in die tijd molk ik doordeweeks drie keer per dag de koeien, terwijl Herman met Sjon in Duitsland werkte. We hadden in De Meern toen wel iets

'Mijn auto is een half kantoor. Onderweg bel en regel ik heel wat af'

minder koeien omdat een gedeelte naar Duitsland vertrok. Bovendien zat ik in die tijd ook nog in de CRV-inforaad. Als ik daarvoor weg moest, molk een van de kinderen. En dan had je natuurlijk ook nog de hobby van de kinderen, pony- en paardrijden. Naar les en op concours. Dat vonden we ook belangrijk.'

Nog vreemder voelde het dat Ellen en Herman na 22 jaar 'samen' ineens veel minder bij elkaar waren, omdat Herman het grootste deel van de tijd in Duitsland was. Bang om in haar eentje beslissingen te nemen was Ellen niet. 'Als er iets met een koe aan de hand was, kon ik dat net zo goed oplossen als Herman. Een probleem met de melkmachine vond ik veel erger', lacht Ellen, die duidelijk liever tussen de koeien is dan op de trekker zit.

Vijf uur in de auto

Maar sinds een jaar of zes zijn de rollen omgedraaid en is juist Ellen degene die om de week vijf uur in de auto zit om naar Duitsland te reizen. Daar blijft ze doorgaans een dag of vier om de boekhoudzaken in Dretzen te doen en afspraken af te werken. 'Alle e-mails van de bedrijven komen bij mij binnen. Daarnaast ben ik verantwoordelijk voor alle betalingen en de zaken die aangeleverd moeten worden bij de bank en de accountant.'

Op het bedrijf in Leissnitz heeft de familie Fokker één medewerkster voor 30 uur per week op kantoor. Zij doet de loonadministratie van de medewerkers en de correspondentie. De administratie van de grote melkveebedrijven in Duitsland kan Ellen ook vanuit Nederland doen. 'Ik kan vanuit Nederland zonder problemen vanuit mijn boekhoudprogramma via internet "telebankieren" met de Duitse bank.'

En hoe zit het met de taal? 'Duits spreken is voor mij geen enkel probleem,' zegt Ellen, 'maar foutloos schrijven blijft een hele klus. Toen onze medewerkster met zwangerschapsverlof was – dat duurt ruim een jaar in Duitsland – heb ik de loonadministratie ook zelf gedaan. De correspondentie liet ik door mijn schoondochters nakijken. Zij zijn beiden Duits en zeer nauw betrokken bij het bedrijf.'

Oma en sparringpartner

Met drie bedrijven met gezamenlijk bijna 1500 koeien is het voeren van een strakke zakelijke boekhouding een behoorlijke verantwoordelijkheid. 'Maar je kunt het administratieve werk

niet helemaal uit handen geven aan “vreemde” medewerkers, het gaat tenslotte om ons familiebedrijf”, vertelt Ellen.

Hoe pak je dan zoiets groots aan? Het is even stil aan de andere kant van de tafel. ‘Tja, ik ben er gewoon aan begonnen, zegt Ellen eenvoudig. ‘Dat is het. Je moet gewoon beginnen. Ook al weet je niet alles, begin dan met iets wat je in elk geval al wel begrijpt. En al doende leer je.’

Zo maakte Ellen zich het geheel Duitse boekhoudprogramma in de loop van de tijd helemaal eigen. Om zich nog beter te verdiepen in de materie volgde ze een tiendaagse loonadministratiecursus. ‘Ik groeide er gewoon helemaal in. Ik ben een ondernemend type en van nature heel nieuwsgierig, dat helpt natuurlijk wel om je iets snel eigen te maken. Ik vind het echt leuk om te doen.’

Een nieuwe wereld ging open. De rol van boekhouder, sparringpartner en aanspreekpunt van bank en accountant past Ellen als gegoten. ‘En dit wissel ik natuurlijk af met af en toe oppassen op mijn kleinkinderen daar’, zegt Ellen met een warme glimlach.

Ieder hun eigen ‘schip’

Dat ‘gewoon eraan beginnen’ typeert de melkveehouder uit het Groene Hart. Aanpakken en niet afwachten. ‘Ga gerust even wat doen!’, is hier in het gezin een bekende uitspraak van mij’, zegt Ellen, die zelf uit een naar eigen zegen traditioneel nest komt. ‘Maar strenge regels maakten me als kind eerder opstandig dan dat ik ernaar luisterde. Ik vroeg me altijd af: waarom kan dit of dat niet? Het kan best! Dat is altijd mijn drive geweest.’

Bij de opvoeding van hun eigen kinderen gaven Ellen en Herman dit door. ‘We hebben ze al jong veel eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid bijgebracht. Je bent zelf tot heel veel in staat. Maar dat krijg je niet door af te wachten, je moet het zelf organiseren.’ Ellen noemt het voorbeeld van oudste zoon Sjon, die pas achttien was toen hij naar Dretzen emigreerde om er het bedrijf te gaan runnen. ‘Hij was niet bang om hieraan te beginnen. Sterker nog: na een jaar zei hij dolenthousiast: “Mam, wat er ook gebeurt, ik kom nooit meer terug.”’

Sinds vier jaar zit ook de jongste zoon Rick op een eigen bedrijf in Oost-Duitsland, een melkvee-, vleeskuiken en akkerbouwbedrijf in Leissnitz. Ook hij was achttien toen hij naar Duitsland vertrok, naar Sjon in Dretzen. Een tweede bedrijf in Duitsland was een bewuste keuze. ‘We zijn erg blij dat we de kans gekregen hebben dit bedrijf erbij te kopen. We zijn in onze familie allemaal kapiteins en twee kapiteins op één schip, dat gaat niet samen’, vindt Ellen. ‘Nu werken we veel samen, maar ieder heeft zijn eigen “schip”.’

Het neemt niet weg dat de familiebanden zeer hecht zijn. ‘Iedereen kan heel goed met elkaar overweg, ook al spreek je elkaar natuurlijk niet elke dag. We zien elkaar allemaal als sparringpartners en kunnen goed zakelijke gesprekken voeren. Aan de andere kant zijn we stuk voor stuk ook emotionele types en ook dat soort gesprekken kunnen we gelukkig goed met elkaar voeren.’

Het vele reizen ervaart Ellen niet als straf. ‘Mijn auto is een

‘Na een jaar zei mijn zoon: “Mam, wat er ook gebeurt, ik kom nooit meer terug”’

half kantoor. Onderweg bel en regel ik heel wat af. En nadenken over lopende zaken en nieuwe plannen deed ik eerder in de melkstal, zoals veel boeren. Nu doe ik dat in de auto.’

Op de koffie in Duitsland

Een bedrijf met drie locaties, een fijne samenwerking tussen familieleden. Het klinkt als een succesverhaal met daarin Ellen als ‘kilometervretende’ spil tussen de drie bedrijven. ‘Maar geloof niet dat het ons allemaal is komen aanwaaien’, zegt Ellen. ‘Het is maar goed dat we in 2000 zo naïef aan dit avontuur begonnen, want als we toen hadden geweten wat er allemaal op ons pad zou komen, hadden we het vast niet gedurfd’, blikt ze terug. ‘Het zijn vooral de financiële zorgen om drie bedrijven te financieren en te laten draaien. Boeren in Oost-Duitsland is niet per definitie gemakkelijker, want geloof me, de bureaucratie en regelgeving zijn er even erg als hier.’

En het is fysiek ook hard werken, zegt Ellen. ‘De bedrijven liggen er niet zo keurig geplaveid bij als hier. Er lag toen we begonnen overal rommel en oud ijzer. We hebben heel erg veel opgeruimd.’ En daarbij komt het leren werken met personeel. ‘De medewerkers ervaren jou in eerste instantie als buitenlandse indringer. Het is belangrijk om je aan te passen aan hun cultuur en je daar thuis te voelen. Daar hebben we altijd ons best voor gedaan.’

Thuis een bedrijf, het reizen naar Duitsland: waar haal je de energie vandaan, zou een ander zeggen. Maar het is Ellen niet gauw gek genoeg. ‘Hier krijg ik juist zoveel energie van. Op een bedrijf is geen week, geen dag hetzelfde, en bij ons al helemaal niet.’ Dus geen spijt? Ellen schudt beslist haar hoofd. ‘We hebben nooit een minuut spijt gehad. We zijn ondernemers en willen vooruit. We waren vast ook gelukkig geworden als we alleen ons bedrijf in de Meern hadden. Maar op deze manier het avontuur aangaan met onze kinderen heeft mij persoonlijk, mijn man en onze familie, verder gebracht dan we ooit dachten.’ Of het ooit eens een dag rustig is in huize Fokker? Ellen begint hard te lachen. ‘Ja hoor, soms hebben we eens een rustige zondag. Maar dan zeggen Herman en ik tegen elkaar: ‘Kom, we gaan even op de koffie in Dretzen. Even naar onze kinderen en lekker genieten van de kleinkinderen. Duitsland is voor mij mijn tweede thuis.’